

kan sige, at der heri ligger en Medetendomsret for Fæstebondestanden, eller ikke; i ethvert Tilfælde forekommer det mig, at hvis en saadan ligger i det Forslag, som nu er til Behandling, saa ligger den ligesaa fuldt i de Propositioner, vi igaar hørte fremsatte af den ærede Indenrigsminister. Jeg skal nu ikke nægte, at det forekommer mig, at det at overdrage Fæstebonden, eller rettere hans Efterladte, en Trediedeel af Gaardens Værdi, er temmelig Meget; men jeg vil imidlertid ikke nærmere gaae ind paa et saa specielt Spørgsmaal som dette. Jeg skal kun, idet jeg omtaler den Deel, der skal overlades til Fæsternes Efterladte, atter nævne det som et Argument for, at Fæstevangen, naar en Gaard kommer ind under denne Lov, bliver fuldstændigt afløst; thi hvad er det, som efter den ærede Forslagsstillers Foredrag igaar skulde begrunde denne Trediedeel, som Fæsternes Efterladte skulle have? Det er den supponerede større Værdi, som Gaarden faaer, naar Fæstevangen er løst, fremfor naar Fæstevangen hviler paa Gaarden; men denne supponerede høiere Værdi kan man ikke virkelig faae ud, naar ikke Fæstevangen fuldstændig løses samtidig med, at Gaarden gaaer over til Selveiendom. Det maa være mig tilladt at omtale, hvad vi hørte af den ærede Indenrigsminister igaar. Jeg er enig med det ærede Medlem for Holbæk Amts 4de Valgfreds (Krabbe) i, at den ærede Ministers Foredrag virkelig ikke var ret forstaaeligt. Den ærede Indenrigsminister begyndte med at erklære, at han ikke kunde gaae ind paa at behandle det foreliggende Lovforslag, ikke engang at forhandle paa det Grundslag, der her var givet; men han endte dog med at fremsætte et Forslag, som tilsfald i det Hovedtræk for en væsentlig Deel ikke er saa meget forskjelligt fra det Forslag, der foreligger; thi selv om den ærede Indenrigsminister finder sig foranlediget til at gjøre sin Samstemning med Forslaget afhængig af, at der vedtages Regler om en

ganske anden Ting, nemlig om al anden paa Bondejord herskende Tvangs Afløsning, saa synes mig dog ikke deri at kunne ligge nogen Grund til at begynde med en saa bestemt Afvisning af Forslaget. Det, som Regjeringen allsaa nu synes at forlange, for at den skal kunne gaae ind paa en Lov som den foreliggende, er da, at der ved Lov gives en Mulighed for, at Bondejord kan komme i samme retlige Tilstand som Hovedgaardsjord. Det er vel min Overbevisning, at vi engang maae komme dertil. Den nuværende Tilstand er ikke i Længden holdbar. Den nuværende Lovgivning, der styrer Sammenlægning og Udtykning, kan vel i sine Hovedtræk være forstandig; men den er jo ikke i Virkeligheden det, der er det Gældende, det er derimod hele det Bevillingssystem, der efterhaanden har udviklet sig i Indenrigsministeriet. Der er for Tiden i Landet en saa bestemt udpræget nedadgaaende Bevægelse, at den i Længden ikke kan fortættes, uden at Landet vil gaae sin økonomiske Ruin imøde. Der maa i saa Henseende træffes Foranstaltninger. Man kan gaae 2 Veie. Den Veie, som Regjeringen har foreslaaet, er vistnok den Veie, som man vil komme til at gaae, den nemlig at give saavidt mulig Frihed i disse Forhold; men jeg kan ikke Andet end være enig med det ærede Medlem, der havde Ordet før mig, i, at det at give denne Frihed, førend Fæsteforholdet er fuldstændig løst, vil for det Første ikke være muligt at gennemføre og vil dernæst heller ikke i og for sig være retfærdigt overfor den nuværende Fæsterbefolkning, og det vilde ikke blive retfærdigere, fordi det bliver bestemt, at Godseieren skulde indbetale en vis Dvotadeel af Eiendommens Værdi i Statskassen, for deraf at danne en Fond til almennyttige Anstalters Fremme, der vedkomme Landbruget. Jeg tror som sagt ikke, at det vil være en retfærdig Fordring, at stille ligeoverfor den nuværende Fæstebondestand. Noget heelt Andet er, at